

ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УЧНЯ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

У статті розглянуто зміни на сучасному ринку праці, викликані широким використанням інформаційних технологій у всіх галузях виробничої, наукової та освітньої діяльності. Зроблено висновок про те, що системі освіти необхідно враховувати зміни на ринку праці. Обґрунтовано пропозиції щодо поглиблення вивчення інформаційних технологій, починаючи із середньої школи. Наведено мотивацію до вивчення інформаційних технологій, визначено перспективи розвитку ринку праці ІТ-фахівців.

Ключові слова: система освіти, ринок праці, підвищення ефективності виробництва, інформаційні технології, ІТ-фахівці.

Актуальність проблеми зумовлена кардинальними змінами на сучасному ринку праці України, до яких привело широке використання інформаційних технологій у всіх галузях виробничої та наукової діяльності, та потребою суспільства і держави у відповідних змінах у системі освіти з метою задовольнити цю потребу.

Розвиток інформаційних технологій зумовив значні кількісні і змістовні зміни у різних сферах виробничої діяльності. Кардинальні зміни на ринку праці є предметом досліджень багатьох науковців та державних установ України. При підготовці статті нами були враховані дані, одержані з праць В. Горник, Т. Кір'ян, М. Корчун, А. Чикуркової, В. Ярошенко та багатьох інших, а також дані Державної служби зайнятості України та Державної служби статистики України.

Метою статті є аналіз стану сучасного ринку праці України та обґрунтування підвищення ролі вивчення інформаційних технологій у середніх і вищих навчальних закладах з метою задоволення потреб держави та суспільства як у ІТ-фахівцях, так і у фахівцях інших галузей, які зможуть кваліфіковано використовувати інформаційні технології у своїй фаховій діяльності.

Сучасна система освіти, як жодна інша галузь людської діяльності, має оперативно й адекватно реагувати на соціальні, економічні та науково-технічні потреби суспільства і, більше того, прогнозувати їх і готувати фахівців для задоволення цих потреб. Однією з основних цілей освіти є забезпечення умов для підготовки особистості до якісного виконання своїх професійних обов'язків в інтересах особистості суспільства. Традиційна освіта формувалася в умовах бурхливого розвитку природничих наук і, як наслідок, задовольняла потреби суспільства у фахівцях у галузі хімії, фізики, біології, математики і т. д., тоді як сьогодні широке використання комп'ютерів і мережевих технологій внесло значні зміни в потреби суспільства в цих та інших спеціальностях. У зв'язку з глобальним упровадженням інформаційних технологій у всі сфери виробничої діяльності значна частина існуючих професій втрачає свою популярність, переходить у розряд незатребуваних, а фахівцям традиційних галузей для виконання своїх професійних обов'язків необхідна додаткова ґрунтовна підготовка в галузі інформаційних технологій [3].

На сьогодні добробут розвинених держав визначається не наявністю і обсягом природних ресурсів, а розвитком, використанням та продажем високих технологій.

Найбільш розвинені і багаті держави отримують більше ніж 2/3 валового внутрішнього доходу за рахунок розробки високотехнологічних процесів, що використовуються як засоби підвищення ефективності виробництва та як досить дорогі товари, продаж якого дає відчутний прибуток [2; 3].

У щорічному звіті Нацкомісії, що здійснює держрегулювання у сфері зовнішньої та інформатизації України, з посиланням на дослідження Exploring Ukraine IT Outsourcing Industry 2012 визначено, що Україна посідає четверте місце у світі за кількістю сертифікованих ІТ-фахівців після США, Індії та Росії [9].

За даними дослідження Exploring Ukraine IT Outsourcing Industry 2012, українські ВНЗ щороку випускають близько 16 тис. фахівців у сфері інформаційних технологій, але тільки 4–5 тис. з них працевлаштовуються за фахом. Разом з тим, фахівці сфери ІТ є найбільш затребуваними кандидатами на ринку праці: на одного фахівця у цій сфері може припадати до п'яти відкритих вакансій.

Загальна кількість ІТ-фахівців України в кінці 2012 р. становила понад 215 тис. осіб, з них близько 25 тис. осіб – сертифіковані програмісти, які працюють на експорт [9].

У 2015 р. очікується, що кількість нових робочих місць у сфері ІТ досягне 168,5 тис., з них 106 тис. – в ІТ-експорті, 62,5 тис. – на внутрішньому ринку. Усього в галузі інформаційних технологій в Україні буде задіяно 350 тис. фахівців (в експортному сегменті – близько 125 тис. осіб, на внутрішньому – близько 225 тис.), а зростання галузі в 2015 р. становитиме 5 млрд дол. США. За оцінками Світового банку, до 2015 р. Україна може вийти на 6-те місце у світі за обсягом ІТ-експорту. Внутрішній сегмент ІТ теж буде зростати дещо повільнішими темпами – 5–10% на рік.

Ураховуючи динаміку розвитку галузі, потреби держави в ІТ-фахівцях і надалі будуть зростати.

В Україні 1/5 частина молодих людей у віці від 15 до 24 років не залучена ні в освіту, ні у виробничу діяльність. Високий рівень безробіття серед молоді зумовлений не тільки економічною кризою, а й відсутністю необхідних знань і навичок для працевлаштування [6]. Навчання комп'ютерних технологій, які на сьогодні необхідні в будь-якій галузі людської діяльності, в тому числі і в робітничих спеціальностях, – це серйозна проблема сучасної системи освіти, покликаної готувати людей до життя в умовах вивчення інформаційних технологій. Вона вимагає як великих знань, так і творчого підходу, самостійності при виконанні конкретних завдань, вміння приймати рішення на основі аналізу даних, розвиває самостійність мислення та ініціативу. Незважаючи на те, що комп'ютер уже давно став звичайним побутовим пристроєм і сучасні школярі та студенти проводять за ним багато часу щодня, говорити про те, що вони вміють працювати на комп'ютері, буде занадто оптимістично, адже набір тексту, спілкування в соціальних мережах, комп'ютерні ігри та навіть пошук інформації, з якої компонують малосмислені реферати, курсові та контрольні роботи, назвати РОБОТОЮ на комп'ютері не можна.

Більшість “асів” комп'ютерних ігор стають безпорадними, отримавши досить прості завдання: оформити документ, створити макрос, виконати табличний розрахунок, зробити аналіз даних таблиці, створити зведену таблицю, захистити файл, виконати роботу над документом із групою співавторів, проілюструвати набір даних діаграмою, розробити найпростіший інтернет-сайт і т. д., але ж усі ці завдання, не кажучи про більш складні, є елементами найпростішої офісної діяльності, і знати їх слід буквально зі шкільної лави. Очевидно, що вивчення інформатики має починатися, як мінімум, із середніх класів середньої школи і включати в себе як ви-

вчення основ апаратної частини сучасних комп'ютерів і технічних принципів функціонування комп'ютерних мереж, так і класифікації і формування програмного забезпечення комп'ютерів і комп'ютерних мереж, роботи з офісними додатками, основ захисту інформації, сервісів Інтернету та основ програмування. При методично правильно складеній послідовності вивчення матеріалу, що передбачає логічно зв'язний перехід від найпростіших основ до більш складних понять, програм і завдань, навчання інформаційних технологій не викликає особливих проблем в учнів.

Вивчення інформаційних технологій настільки наочно, а інтерфейс сучасного програмного забезпечення настільки адаптований до інтуїтивного сприйняття, що, вивчивши основи і виявивши закономірність використання декількох програмних засобів, учень може самостійно просуватися у навчанні, що розвиває його ініціативність і творчий підхід.

Полегшенню засвоєння матеріалу сприяють як спеціально розроблені методичні посібники, так і довідкові системи кожного з програмних продуктів, що вивчаються. При достатньому досвіді використання довідкової системи, отримавши інформацію про функціонал певного програмного засобу і конкретне завдання щодо його використання, учень цілком може впоратися із завданням самостійно, що підвищить його самооцінку і мотивацію до вивчення інформаційних технологій.

Мотивація до вивчення інформаційних технологій очевидна і дуже висока:

- конкурентні переваги під час вступу до ВНЗ і працевлаштування;
- високий рівень доходів у галузі інформаційних технологій (хто не чув про Біла Гейтса або Марка Цукерберга!);
- можливість використання інформаційних технологій при вивченні інших освітніх дисциплін у будь-якій професійній діяльності;
- престижність знань і навичок роботи на комп'ютері та в мережі в молодіжному середовищі;
- і основне – бурхливий розвиток ІТ-технологій і постійне зростання потреби ринку праці в ІТ-фахівцях.

Висновки. Володіння інформаційними технологіями значно підвищує конкурентоспроможність учня на ринку праці України, тож вивчення інформаційних технологій має стати пріоритетним у сучасній системі освіти. Це потребує перегляду навчальних планів у бік збільшення терміну вивчення інформаційних технологій, використання в навчальному процесі сучасних комп'ютерів та програмного забезпечення, створення відповідного методичного забезпечення та розробки методики проведення занять, яка б давала змогу не тільки опановувати знання та навички роботи на комп'ютері, а й використовувати одержані знання при вирішенні практичних проблем.

Список використаної літератури

1. Гаркавенко Н.О. Проблеми зайнятості та безробіття на національному ринку праці / Н.О. Гаркавенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 4. – С. 168–172.
2. Горник В.Г. Оцінка ролі та місця України у міжнародних економічних відносинах / В.Г. Горник // Економіка та держава. – 2011. – № 3. – С. 125–127.
3. Кір'ян Т. Створення конкурентного ринку праці в умовах інтеграції України у світову економічну систему / Т. Кір'ян // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 5. – С. 3–11.
4. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України / М. Корчун // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 1. – С. 35–39.
5. Чикуркова А.Д. Напрями державного регулювання регіональних ринків праці / А.Д. Чикуркова // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 138–142.
6. Ярошенко В. Проблема конкурентоспроможності національного ринку праці України / В. Ярошенко // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 6. – С. 10–17.

7. Ярошенко Г. Развитие механизма взаимодействия рынка труда и профессии в Украине / Г. Ярошенко // Украина: аспекты труда. – 2007. – № 6. – С. 25–30.

8. Основні показники ринку праці (річні дані) [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017

Гвозденко М.В. Изучение информационных технологий как способ повышения конкурентоспособности учащегося на современном рынке труда Украины

В статье рассмотрены изменения на современном рынке труда, вызванные широким использованием информационных технологий во всех отраслях производственной, научной и образовательной деятельности. Сделан вывод о том, что системе образования необходимо учитывать изменения на рынке труда. Обоснованы предложения по углублению изучения информационных технологий, начиная со средней школы. Приведены мотивация к изучению информационных технологий, указаны перспективы развития рынка труда IT-специалистов.

Ключевые слова: система образования, рынок труда, повышение эффективности производства, информационные технологии, IT-специалисты.

Gvozdenko M. Study of information technologies as an element of competitiveness of the current labor market of Ukraine

One of the main goals of education is to provide conditions for the preparation of an individual to the quality performance of their professional duties in the interests of the individual and the society

The modern system of education, more than any other branch of human activity, should promptly and adequately respond to the social, economic, scientific and technical needs of the society and, furthermore, to predict them and train professionals to meet these requests.

Due to the global implementation of information technologies in all areas of industrial activity, much of the existing professions are losing their popularity, they go into the category of unclaimed, and experts traditional industries require additional thorough training in the field of information technologies to perform their professional duties, that is, the development of information technologies led to significant quantitative and meaningful changes in the various fields of industrial activity

It is clear that the study of science must begin at least from the middle years of secondary school and include both learning the basics of modern computer hardware and technical principles of operation of computer networks, as well as the classification and formation of computer software and computer networks, work with office applications, the basics of information security, Internet services, and basic programming.

The article deals with the changes in the modern labor market, caused by the extensive use of information technologies in all sectors of industrial, scientific and educational activities. The conclusion is that the education system must take into account the changes in the labor market. Proposal to extensive studying of information technologies from secondary schools are substantiated. Motivation to the study of computer technology in secondary schools is given. Labor market prospects of the development of labor market of IT-specialists are specified.

The article deals with the changes in the modern labor market, caused by the extensive use of information technologies in all sectors of industrial, scientific and educational activities. The conclusion is that the education system must take into account the changes in the labor market. Proposal to extensive studying of information technologies from secondary schools are substantiated. Motivation to the study of computer technology in secondary schools is given. Labor market prospects of the development of labor market of IT-specialists are specified.

Key words: education, labor market, increasing the efficiency of production, information technologies, IT-specialists.